

КРАСЮК Т. В.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри трудового права
(Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого)

УДК 349.235

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАЦІВНИК»

Статтю присвячено аналізу сутності поняття «науково-педагогічний працівник». Розглянуто основні види діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. З метою уніфікації й удосконалення термінологічного апарату сформульовано дефініцію «науково-педагогічний працівник».

Ключові слова: освітній процес, науково-педагогічні працівники, вищі навчальні заклади, професорсько-викладацький склад, педагогічна діяльність.

Статья посвящена анализу сущности понятия «научно-педагогический работник». Рассмотрены основные виды деятельности научно-педагогических работников высших учебных заведений. С целью унификации и совершенствования терминологического аппарата сформулирована дефиниция «научно-педагогический работник».

Ключевые слова: образовательный процесс, научно-педагогические работники, высшие учебные заведения, профессорско-преподавательский состав, педагогическая деятельность.

The article analyzes the essence of the concept of “scientific and teaching employee”. The main activities of scientific and teaching employee of high education are considered. In order to unify and improve terminological apparatus the definition “science and teaching employee” is formulated.

Key words: educational process, scholars, educators, universities, teaching employee, teaching activity.

Вступ. Із прийняттям Закону України «Про вищу освіту» законодавцем встановлено нове визначення поняття «науково-педагогічний працівник». Однак у чинному законодавстві, що регулює освітню сферу, та науковій літературі містяться різні тлумачення цього поняття. Крім того, у нормативних актах вживається як окреме поняття «педагогічний(і) працівник(и)», а також «професорсько-викладацький склад» у значенні «склад науково-педагогічних працівників» або «науково-педагогічні працівники». При цьому звертаємо увагу на те, що визначення поняття «професорсько-викладацький склад» чинні нормативно-правові документи не містять. Через те, що законодавець в одних випадках відмовляється від поняття «професорсько-викладацький склад», а в інших їх ототожнює з поняттям «науково-педагогічний працівник», на практиці виникає плутанина в їх розумінні. Серед науковців також немає єдності в тлумаченні цих термінів, особливо важливих для регулювання всіх аспектів правовідносин в освітній сфері. У теоретичних дослідженнях Т.Г. Грици, Н.М. Демченка, К.О. Попової, Н.М. Хуторян відображено підходи до розуміння поняття «науково-педагогічний працівник» і спроби його якнайточнішого визначення, однак сучасна юридична наука й дотепер не виробила єдиних критеріїв щодо формулювання цієї ключової дефініції.

Постановка завдання. Мета статті – визначення поняття «науково-педагогічний працівник» на основі аналізу змісту діяльності такої категорії працівників.

Результати дослідження. Учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах є науково-педагогічні працівники. Освітній процес – це інтелектуальна творча діяль-

ність у сфері вищої освіти й науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів і спрямована на передачу, засвоєння, примноження й використання знань і умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості. Отже, це ще раз доводить, що центральною постаттю освітнього процесу є науково-педагогічний працівник – носій і передавач спеціальних знань.

У науковій літературі можна побачити різну трактовку цього поняття. Наприклад, на думку Н.М. Хуторян, «науково-педагогічним працівником є вчений, який на підставі трудового договору (контракту) займається професійно педагогічною й науковою або науково-технічною діяльністю у вищих навчальних закладах і закладах післядипломної освіти III – IV рівнів акредитації» [1, с. 216]. К.О. Поповою запропоновано таке визначення: «Науково-педагогічними працівниками є особи (вчені), що професійно здійснюють педагогічну діяльність (реалізують зміст освітніх програм вищої освіти, післядипломної освіти, додаткової освіти дорослих, здійснюють науково-методичне забезпечення освіти чи (або) здійснюють керівництво освітньою діяльністю вищого навчального закладу, закладу післядипломної освіти) у поєднанні з науковою й науково-технічною діяльністю у вищих навчальних закладах III – IV рівнів акредитації, закладах післядипломної освіти» [2, с. 83]. По-перше, ці визначення не зовсім відповідають чинному законодавству, оскільки в прикінцевих і перехідних положеннях Закону України «Про вищу освіту» встановлено: у статті 4 та в частині 1 статті 6 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» слова й цифри «вищі навчальні заклади та закладах III – IV рівнів акредитації» замінити словами «вищі навчальні заклади». По-друге, під час формулювання поняття вживаються такі слова, як «вчений» та «особа». На нашу думку, більш прийнятним під час визначення поняття «науково-педагогічний працівник» є слово «особа», тому що в пункті 9 статті 55 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що посади науково-педагогічних працівників можуть займати не тільки особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, а також і особи, які мають ступінь магістра. Повертаючись до визначення поняття «науково-педагогічний працівник», запропонованого К.О.Поповою, треба відмітити, що до найголовніших принципів законодавчої техніки можна віднести лаконічність формулювань, тобто положення закону викладаються настільки лаконічно, наскільки це можливо без шкоди для повноти та ясності (зрозумілості) їх змісту [3, с. 353]. Цей принцип дозволяє уникати синтаксично перевантажених конструкцій. Видатний австрійський учений-юрист Рудольф фон Ієринг зазначив: «Стислість – одна з найбільш цінних якостей законодавця. Проте стислість полягає не в малій кількості слів, що містяться в законі, а в інтенсивності, глибині висловлюваних думок» [4, с. 282]. Отже, визначаючи поняття «науково-педагогічний працівник», ми керувалися принципом лаконічності й одночасним намаганням втілити в нашому визначенні інші принципи законодавчої техніки, зокрема ясності й визначеності формулювання.

Розглянемо найважливіші з огляду на предмет дослідження положення Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII, насамперед визначення поняття «науково-педагогічний працівник» [5]. У статті 53 цього закону зазначено, що це особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність. До основних посад науково-педагогічних працівників, згідно зі статтею 55 зазначеного закону, відносяться ректор, проректор, директор інституту, його заступники, декан (начальник) факультету, завідувач кафебри, професор, доцент, асистент, викладач, старший викладач, директор бібліотеки, науковий працівник бібліотеки, завідувач аспірантури та ін. Повний перелік посад встановлено Постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 963 [6]. Таким чином, як постає з офіційного визначення, трудова діяльність цієї категорії працівників має складатися з чотирьох її видів: навчальної (освітньої), методичної, наукової (науково-технічної або мистецької) та організаційної.

Спробуємо їх проаналізувати. Навчальна (освітня) діяльність науково-педагогічного працівника у ВНЗ, безумовно, є визначальною, головною, оскільки основне місце роботи такого працівника – не наукова установа, а вищий навчальний заклад. Цей вид діяльності передбачає передавання знань студентам із метою оволодіння ними для набуття високої кваліфікації у відповідній сфері. Реалізується ця діяльність через такі форми навчальної роботи: лекції; проведення консультацій; лабораторні роботи; практичні заняття чи семінари;

заліки; экзамени; керівництво, рецензування та прийом захисту курсових робіт і проектів; керівництво навчальною й виробничою (педагогічною) практикою з перевіркою звітів; керівництво науково-дослідницькою роботою студентів; керівництво, рецензування та прийом захисту дипломних проектів (робіт); державні іспити тощо.

Методична робота включає розробку й підготовку індивідуальних планів і конспектів лекцій, методичних матеріалів до семінарських, практичних, лабораторних занять, курсового та дипломного проектування, практик і самостійної роботи студентів; розробку навчальних планів; навчальних програм; розробку й підготовку нових лабораторних робіт, підготовку комп'ютерного програмного забезпечення навчальних дисциплін; складання екзаменаційних білетів; розробку та впровадження нових форм, методів і технологій навчання тощо. Отже, зміст методичної роботи знаходиться в безпосередньому зв'язку з навчальною роботою, її обсягом і структурою.

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [7] виділяє наукову, науково-технічну та науково-організаційну діяльність. Оскільки наукова й науково-технічна діяльність фактично є невід'ємною частиною науково-педагогічної діяльності, то варто навести як визначення наукової, так і науково-технічної діяльності. Отже, відповідно до статті 1 зазначеного закону наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання й використання нових знань; основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Така діяльність у вищих навчальних закладах включає конкретні види робіт: виконання планових наукових досліджень із звітністю в таких формах, як науково-технічний звіт, дисертація, монографія, підручник, навчальний посібник, словник, довідник, наукова стаття в журналах, тези доповідей на науково-практичних конференціях, симпозиумах, семінарах; рецензування монографій, підручників, навчальних посібників, авторефератів, наукових статей, наукових проектів; керівництво науковою роботою студентів тощо. У свою чергу науково-технічна діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання й використання нових знань у всіх галузях техніки й технологій. Використання нових знань і запровадження їх на практиці за своєю сутністю є одним із проявів наукової діяльності, тому така діяльність означає пошук нових шляхів для реалізації наукових відкриттів. Основними формами (видами) науково-технічної діяльності є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії їх практичного використання. Науково-педагогічна діяльність – це педагогічна діяльність у вищих навчальних закладах, пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю. Крім наукової, законодавство передбачає й науково-організаційну діяльність, яка спрямована на методичне та організаційне забезпечення, а також координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності.

У статті 65 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що наукова, науково-технічна й інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід'ємною складовою освітньої діяльності та провадиться з метою інтеграції наукової, навчальної й виробничої діяльності в системі вищої освіти. Також у законі наголошується на тому, що провадження наукової та науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов'язковим.

Основною метою наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності є здобуття наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок і їх спрямування на створення та впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.

Основними завданнями наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності вищих навчальних закладів є такі:

- 1) одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів;
- 2) застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців із вищою освітою;
- 3) формування кадрового наукового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок.

У вищезгаданому законі в статті 26 основними завданнями вищих навчальних закладів визначено такі: для університетів, академій, інститутів – провадження наукової діяльно-

сті шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації й використання отриманих результатів в освітньому процесі. Серед обов'язків науково-педагогічних працівників у ст. 58 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що вони зобов'язані забезпечувати викладання на високому рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю, провадити наукову діяльність.

Не менш важливим видом діяльності науково-педагогічного працівника є організаційна робота, яка включає роботу в науково-методичних комісіях Міністерства освіти і науки України, в експертних і фахових, а також у спеціалізованих радах із захисту дисертацій; організацію та проведення загальнодержавних наукових конференцій, симпозіумів, семінарів; виконання обов'язків заступника декана факультету тощо.

Ще один вид діяльності науково-педагогічного працівника, про яку йдеться в законі, – мистецька. Особливістю цього виду діяльності у ВНЗ є те, що вона провадиться безпосередньо науково-педагогічними працівниками творчих вузів. Визначення мистецької діяльності в Законі України «Про вищу освіту» не надається. У зв'язку із цим пропонуємо таке визначення цього терміна: мистецька діяльність у вищих навчальних закладах – це творча художня діяльність, яка здійснюється на професійній основі науково-педагогічними працівниками, що викладають спеціальні дисципліни, результатом якої є створення або інтерпретація художніх творів.

Повертаючись до визначення поняття «науково-педагогічний працівник», треба зауважити, що в Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» надається інше визначення, ніж те, що міститься в Законі України «Про вищу освіту»: науково-педагогічний працівник – учений, який за основним місцем роботи у вищому навчальному закладі професійно здійснює педагогічну й наукову або науково-технічну діяльність. У цьому визначенні згадується такий вид діяльності, як педагогічна, про яку в Законі України «Про вищу освіту» не йдеться. Відповідно до Закону України «Про освіту» уточнюється, що педагогічну діяльність у вищих навчальних закладах здійснюють науково-педагогічні працівники [8]. Під педагогічною діяльністю, як правило, розуміють діяльність працівників вищих навчальних закладів, яка спрямована на навчання й виховання осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах. Закон України «Про вищу освіту» серед основних завдань вищих навчальних закладів визначає: формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції й відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах. Безумовно, виконання цих завдань відбувається завдяки кропіткій праці науково-педагогічних працівників. Педагогічна робота покладає на викладача значну відповідальність і потребує постійної роботи над собою. Науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу повинні багато працювати над удосконаленням себе як викладача та науковця. Треба поглиблювати знання не лише з предмета викладання, а й постійно вдосконалювати методику, тобто техніку викладання. Специфічною рисою викладацької праці є те, що викладання являє собою двосторонній процес, у якому беруть безпосередню участь викладач і студент, причому навчальний процес передбачає обов'язкову наявність кожного з них. У цьому процесі два види зв'язку: прямий – від викладача до студента; зворотній – від студента до викладача [9, с. 338]. Згідно з канонами класичної педагогіки викладач є центральною постаттю в навчальному закладі. Педагогічна праця ґрунтується на принципах педагогіки й дидактики. Педагогіка – це наука про виховання, освіту й виховання [10]. Ось чому до педагогічної роботи допускаються особи, які пройшли спеціальну підготовку (навчання в аспірантурі й магістратурі). У сучасному розумінні дидактика являє собою найважливішу галузь наукового знання, що вивчає та досліджує проблеми освіти й навчання. Її принципові положення лежать в основі педагогічної праці. С.І. Зінов'єв називає такі дидактичні принципи навчання у вищій школі: принцип науковості, принцип зв'язку теорії з практикою, практичного досвіду з наукою, принцип систематичності й послідовності в підготовці фахівців; принцип свідомості, активності й самостійності студентів у навчанні; принцип поєднання індивідуального пошуку знань із навчальною роботою в колективі; принцип абстрактності мислення з наочністю викладання; принцип міцності засвоєння знань; принцип доступності наукових знань [9, с. 6]. Отже, для ефективного виконання педагогічних функцій сучасному викладачу важливо знати струк-

туру педагогічної діяльності, її основні компоненти, педагогічні дії та професійно важливі вміння та психологічні якості, які необхідні для її реалізації.

Згідно зі статтею 55 Закону України «Про вищу освіту» до переліку основних посад науково-педагогічних працівників віднесено посаду директора бібліотеки й наукового працівника бібліотеки. Разом із тим у Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників (випуск 81 «Культура і мистецтво») у розділі «Бібліотеки, централізовані бібліотечні системи» серед завдань та обов'язків директора бібліотеки відсутнє виконання ним навчальної роботи у ВНЗ, яка є невід'ємною й майже основною в праці науково-педагогічних працівників. Це зауваження стосується й наукового працівника бібліотеки. На нашу думку, ці посади не можуть бути включені до зазначеного переліку, їх треба вилучити з вищезгаданої статті. Проте директор бібліотеки або науковий працівник бібліотеки, якщо вони мають спеціальну підготовку, можуть займатися науково-педагогічною діяльністю. У зв'язку із цим статтю 55 Закону України «Про вищу освіту», а саме частину 1 пункту 5 та пункт 10 необхідно доповнити словами «діяльність яких безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом». Такий підхід відповідає спрямованості Галузевої угоди між Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України на 2011–2015 рр. У п. 5.3.12 цієї Угоди рекомендовано сприяти наданню можливості непедагогічним працівникам закладів освіти й науки, які відповідно до чинного законодавства мають право на викладацьку роботу, виконувати її в межах основного робочого часу [11].

Треба звернути увагу на ще одну суперечність, яка виникає внаслідок неузгодженості термінології. Як уже зазначалося, у Законі України «Про вищу освіту» та інших нормативно-правових актах закріплено поняття «науково-педагогічний працівник» і надано його визначення. Якщо раніше в нормативно-правових актах радянського періоду використовувалося словосполучення «професорсько-викладацький склад», то в сучасних вживається термін «науково-педагогічний працівник». Зауважимо, що у зв'язку із цим внесено зміни до чинних нормативно-правових актів. Наприклад, у Наказі Міністерства оборони України, Міністерства освіти і науки України від 14 листопада 2006 р. № 662/771 «Про внесення змін до наказу Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України від 30 червня 2000 р. №194/265» словосполучення «професорсько-викладацький склад» було замінено словами «науково-педагогічний працівник» [12]. Якщо звернутися до наукової літератури, то В.Л. Гейхман і Т.П. Мітіль [13, с. 151, 206, 223] прирівнюють поняття «професорсько-викладацький склад» та «науково-педагогічні працівники». Н.М. Демченко спробував розмежувати ці поняття [14, с. 75]. Натомість Т.Г. Грица пропонує термін «професорсько-викладацький склад» замінити на більш точний – «науково-педагогічні та педагогічні працівники» [15, с. 73]. Цілком погоджуємось із висновком ученого про те, що поняття «професорсько-викладацький склад» і «науково-педагогічні працівники» можуть охоплювати за змістом одних і тих самих працівників. На нашу думку, поняття «науково-педагогічні працівники» є ширшим, ніж «професорсько-викладацький склад», який охоплює працівників конкретної кафедри конкретного вузу, та використовується в значенні «склад науково-педагогічних працівників».

Згідно зі статтею 21 Кодексу законів про працю України працівник має право реалізовувати свої здібності до продуктивної та творчої праці шляхом укладання трудового договору на одному або одночасно на декількох підприємствах, в установах, організаціях, якщо інше не передбачено законодавством, колективним договором або угодою сторін. Певним категоріям працівників, таким як судді, прокурори, народні депутати, посадові працівники митної служби, керівники державних підприємств, їх заступники та інші, законом заборонено працювати за сумісництвом, за винятком наукової чи викладацької діяльності. На практиці вони можуть реалізовувати це право, працюючи за сумісництвом і займаючи посади науково-педагогічних працівників. До науково-педагогічної діяльності можуть залучатися також і фахівці з підприємств та організацій, що мають практичний досвід у певній галузі та відповідну спеціальну освіту. Обов'язковою умовою роботи за сумісництвом цієї категорії працівників є виконання ними обов'язків науково-педагогічних працівників у вільний від основної роботи час.

Міністерство праці України у своєму листі від 21 червня 2010 р. № 514/13/155/-10 надало роз'яснення про можливість роботи на умовах сумісництва для деканів вищих навчальних закладів. У цьому листі вказано, що керівні працівники вищих навчальних закладів, а саме декани факультетів, окрім своєї основної роботи, можуть виконувати в цьому

ж навчальному закладі педагогічну роботу за сумісництвом до 0,5 ставки відповідного викладача й роботу з погодинною оплатою не більше як 240 годин на рік. Зайнятість цих осіб на педагогічній роботі визначається розкладом занять. Педагогічна робота виконується в межах свого робочого часу [16].

Посада декана передбачена в штатному розписі ВНЗ із відповідним окладом і з визначеними його керівними обов'язками. Крім того, він може займатися науково-педагогічною роботою на умовах, передбачених законодавством. У Наказі Міністра освіти і науки України «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 29 березня 2001 р. №161» від 5 травня 2005 р. № 275 так само передбачено посаду декана зі встановленням йому посадового окладу [17]. Інша робота для декана є додатковою. Отже, відповідно до сучасного законодавства робота декана вважається основною, а навчально-педагогічна, якщо він таку виконує, – роботою за сумісництвом.

Висновки. Таким чином, із метою уніфікації та вдосконалення термінологічного апарату треба внести зміни до частини 1 статті 53 Закону України «Про вищу освіту» та статті 1 абзацу 11 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» й викласти в такій редакції: «Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи або на умовах сумісництва у вищих навчальних закладах провадять педагогічну діяльність у поєднанні з методичною, науковою (науково-технічною або мистецькою) та організаційною діяльністю».

Список використаних джерел:

1. Правове регулювання трудових відносин наукових (науково-педагогічних) працівників : [монографія] / [Ю.В. Баранюк, С.В. Дріжчана, А.В. Скоробогатько та ін.] ; під ред. Н.М. Хуторян. – К. : Юридична думка, 2005. – 240 с.
2. Попова К.О. Щодо проблем законодавчого визначення поняття «науково-педагогічний працівник» / К.О. Попова // 36. наук. праць Харків. нац. педагог. ун-ту ім. Г.С. Сковороди. – 2014. – Вип. 21 : Право. – С. 76–84.
3. Ришелюк А.М. Законотворчість в Україні : [навчальний посібник] / А.М. Ришелюк. – К. : Ін-т законодавства, 2013. – 384 с.
4. Иеринг Р. Избранные труды : в 2 т. / Р. ф. Иеринг – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2006. – Т. II. – 2006. – С. 353.
5. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.
6. Перелік посад педагогічних та науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 963 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 24. – Ст. 1015.
7. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 13 грудня 1991 р. № 1977-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – Ст. 165.
8. Про освіту : Закон України від 23 травня 1991 р. № 1060-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 34. – Ст. 491.
9. Зиновьев С.И. Учебный процесс в советской высшей школе / С.И. Зиновьев. – М. : Высшая школа, 1968. – 358 с.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; І. : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
11. Галузева угода між Міністерством освіти і науки України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України на 2011–2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>.
12. Про внесення змін до наказу Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України від 30 червня 2000 р. №194/265 : Наказ Міністерства оборони України ; Міністерства освіти і науки України від 14 листопада 2006 р. № 662/771 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 48. – Ст. 322.
13. Гейхман В. Л. Высшая школа: правовые вопросы: [справочник] / [В.Л. Гейхман, Т.П. Митиль] ; под ред. В.А. Северцева. – К. : Лыбидь, 1990. – 365 с.
14. Демченко Н.М. Про розмежування понять «науково-педагогічні працівники» та «професорсько-викладацький склад» / Н.М. Демченко // Форум права. – 2007. – № 3. – С. 75–81.

15. Грица Т.Г. Удосконалення правового регулювання нормування праці професорсько-викладацького складу відомчих закладів освіти / Т.Г. Грица // Вісн. Запоріж. юрид. ін-ту. – 2003. – № 3. – С. 64–74.

16. Про роботу за суміщенням та сумісництвом : лист М-ва праці та соц. політики України від 21 листопада 2010 р. № 514/13/155/-10 // Бізнес («Бухгалтерія»). – 2010. – № 47. – С. 34.

17. Про внесення змін до Наказу Міністерства освіти і науки України від 29 березня 2001 р. № 161 : Наказ Міністра освіти і науки України від 5 травня 2005 р. № 275 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 25. – Ст. 1461.

УСТИМЕНКО В. В.,
провідний науковий співробітник
відділу вивчення проблем кадрового
забезпечення органів прокуратури
(Науково-дослідний інститут
Національної академії прокуратури України)

ЛОТЮК Д. П.,
провідний науковий співробітник
відділу досліджень проблем діяльності
прокуратури щодо представництва інтересів
громадянина або держави в суді
(Науково-дослідний інститут
Національної академії прокуратури України)

УДК 343.163

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З КАДРАМИ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

У статті розглянуто особливості роботи з кадрами органів прокуратури в умовах надзвичайних ситуацій. Визначено основні критерії ефективності кадрового забезпечення органів прокуратури, питання роботи з кадрами в сучасних умовах та умовах надзвичайних ситуацій, які відбуваються на території України.

Ключові слова: органи прокуратури, робота з кадрами, надзвичайні ситуації.

В статье рассмотрены особенности работы с кадрами органов прокуратуры в условиях чрезвычайных ситуаций. Определены основные критерии эффективности кадрового обеспечения органов прокуратуры, вопросы работы с кадрами в современных условиях и условиях чрезвычайных ситуаций, которые происходят на территории Украины.

Ключевые слова: органы прокуратуры, работа с кадрами, чрезвычайные ситуации.

The article considers with the features of work with personnel in the prosecutor's office in emergency situations. The main performance criteria for prosecutor's office and questions work with personnel in modern conditions and emergencies that occur on the territory of Ukraine.

Key words: prosecutor's office, work with personnel, emergency situations.

